M.Ed CET
2015

प्रकाश (Prakash[4])

उमेदवाराचा आसन क्रमांक
Seat No. of the Candidate: 1120056

महत्त्वाच्या सूचना (Important Instructions)

1. सर्व प्रश्न (50) सोडविणे आवश्यक असल्याने सर्व प्रश्न आधी वाचून त्यांतले काही सोडविण्यासाठी निवडायचे असे करण्यात वेळ दवडू नका. **कोणत्याही प्रश्नाला विकल्प उपलब्ध नाही. सर्व प्रश्नांना सारखेच गुण आहेत.**
   All questions (50) are compulsory. Do not waste time in reading all the questions first and then selecting some out of them to answer. **There is no option to any question. All questions carry equal marks.**
2. एकेक प्रश्न वाचा व त्याचे उत्तर लगेचच तुम्हाला दिलेल्या स्वतंत्र उत्तरपत्रिकेवर नोंदवा.
   Read the questions one by one and start recording your answer immediately on the separate answer-sheet provided.
3. दिलेल्या पर्यायांमधून सर्वाधिक योग्य/अचूक पर्यायाची उत्तर म्हणून निवड करा. त्यानंतर उत्तरपत्रिकेतील ज्या लंबवर्तुळात बरोबर उत्तराचे अक्षर लिहिलेले असेल ते लंबवर्तुळ **काळ्या/निळ्या** बॉलपॉइंट पेनने पूर्णपणें भरावे.
   उदाहरणार्थ, पाहा. पुढे चार पर्याय लंबवर्तुळात दाखविले आहेत :
   Select the most appropriate/correct answer from the choices given. Then by using **Black/Blue ball point pen**, darken the oval completely bearing the letter of the alphabet of the appropriate/correct answer in the answer-sheet. There are four options in the ovals :

   (A) (B) (C) (D)

   समजा, बरोबर उत्तराच्या पर्यायाचे अक्षर C आहे तर C लिहिलेले लंबवर्तुळ काळ्या/निळ्या बॉलपॉइंट पेनने पूर्णपणे भरावे लागेल. कसे ते पाहा —
   Suppose, the correct answer to a question is 'C' then darken the oval bearing 'C' as follows —

   (A) (B) ● (D)

   दुसऱ्या कोणत्याही प्रकारे तुमचे उत्तर नोंदवू नका. Do not mark your answer in any other way.
4. एका उत्तरासाठी दोन किंवा अधिक लंबवर्तुळे भरू नका. **अशी उत्तरे स्वीकारली जाणार नाहीत.**
   Do not darken two or more ovals for your answer. In case you do so, they **will not be accepted.**
5. कोणत्याही परिस्थितीत एकदा नोंदवलेले उत्तर बदलू नका किंवा आधीचे उत्तर खोडू नका.
   In no case, you should change your answer or erase the earlier one.
6. ज्या क्रमांकाचा प्रश्न तुम्ही सोडवत आहात त्याच क्रमांकाच्या समोर उत्तरपत्रिकेत तुम्ही तुमचे उत्तर नोंदवत आहात याची खात्री करा.
   Make sure that you are marking your answer in the same serial number in which you are attempting the questions.
7. जर एखाद्या प्रश्नाचे उत्तर सुचत नसेल तर वेळ न घालवता पुढे जा. त्या प्रश्नाचा विचार नंतर करा.
   If you are unable to answer a question, leave it and proceed further. Without wasting time, try answering it later.
8. केवळ यादृच्छिक(रॅण्डम)रीत्या किंवा अंदाजापोटी उत्तरे देण्याचे निक्षून टाळा.
   Avoid guessing or answering randomly.
9. कच्च्या कामासाठी प्रश्नपत्रिकेतील पान क्र. १२ वापरावे.
   Use page No. 12 of the question paper for rough work.
10. Please refer to Original Marathi version, for clarification, in case of doubt.
11. पर्यवेक्षकाकडून स्पष्टीकरणासाठी मदतीची कोणतीही अपेक्षा करू नका.
    Do not expect any assistance from Class-room Invigilator/Supervisor for any clarification.

1. 'शाळा ही समाजाचे एक लहान रूप आहे', या मताचे समर्थन कोणत्या संप्रदायाने केले ?
   अ) आदर्शवाद
   ब) अध्यात्मवाद
   क) निसर्गवाद
   ड) कार्यवाद

   Which ism advocated 'The school as a miniature of society'?
   a) Idealism
   b) Spiritualism
   c) Naturalism
   d) Pragmatism

2. फ्रोबेल या आदर्शवाद्याने ——— अध्यापन पद्धतीला प्राधान्य दिले.
   अ) प्रश्नोत्तर
   ब) उद्गामी-अवगामी
   क) क्रीडन
   ड) युक्तिवाद

   Idealist thinker Froebel gave priority to __________ method of teaching.
   a) Question-Answer
   b) Inductive - Deductive
   c) Play way
   d) Dialectic

3. निसर्गवादानुसार ———
   अ) परमेश्वराने हे जग निर्माण केले आहे.
   ब) जन्मतः प्रत्येक बालक भावनाविरहित असते.
   क) भौतिक जग खरे असते.
   ड) परमेश्वरावर अढळ श्रद्धा असणे आवश्यक आहे.

   According to Naturalism __________
   a) the world is created by God.
   b) every child is born without any feeling.
   c) physical world is true.
   d) there is a need to have absolute faith in God.

4. जागतिक संस्कृतींचा संगम व्हावा म्हणून रवींद्रनाथ टागोरांनी ——— स्थापना केली.
   अ) शांतिनिकेतनची
   ब) संस्कारभारतीची
   क) विश्वभारतीची
   ड) श्रीनिकेतनची

   For confluence integration of Global Cultures, Rabindranath Tagore established __________.
   a) Shantiniketan
   b) Sanskarbharti
   c) Vishwabharati
   d) Shriniketan

5. 'शिक्षण म्हणजे अनुभवांची पुनर्रचना', हा विचार ——— यांचा आहे.
   अ) महात्मा गांधी
   ब) जॉन ड्युई
   क) महात्मा फुले
   ड) रवींद्रनाथ टागोर

   'Education means the reconstruction of experiences'. This is the view of __________.
   a) Mahatma Gandhi
   b) John Dewey
   c) Mahatma Phule
   d) Rabindranath Tagore

6. कारण आणि परंपरा यांतील संघर्षावर आधारित 'बदलाची उपपत्ती' ——— यांनी मांडली.
   अ) महात्मा फुले
   ब) मॅक्स वेबर
   क) ऑगस्ट कांट
   ड) महात्मा गांधी

   The 'Theory of Change' based on conflict between reason and tradition is given by ______ .
   a) Mahatma Phule
   b) Max Weber
   c) Auguste Comte
   d) Mahatma Gandhi

7. 'जग हे खेडेगाव आहे', ही ——— भविष्यवाणी आधुनिक काळात बऱ्याच प्रमाणात वास्तवात आली आहे.
   अ) सॅम पित्रोदाची
   ब) मॅकलुहानची
   क) आर.एस. पिटर्सची
   ड) ब्रॅमल्डची

   'World is a village', this prediction of _________ has largely become a reality in the modern period.
   a) Sam Pitroda
   b) McLuhan
   c) R. S. Peters
   d) Brameld

8. युवकांमधील भावनिक एकात्मतेला ——— अधिक चांगल्या प्रकारे प्रेरित करता येईल.
   अ) बहुसांस्कृतिक शिबिरांद्वारे
   ब) राष्ट्रीय सण साजरे करण्याने
   क) राष्ट्रीय कार्यक्रमांतील सहभागाने
   ड) क्रीडांमधील सहभागाने

   Emotional integration can be better promoted among youth through ________ .
   a) multi-cultural camps
   b) celebration of national festivals
   c) participation in national activities
   d) participation in sports activities

9. खालीलपैकी कोणता घटक महिला सक्षमीकरणास सर्वांत जास्त बाधा आणणारा आहे?
   अ) स्त्री-पुरुषांची मनोवृत्ती
   ब) स्त्रियांना शिक्षणाच्या संधींचा अभाव
   क) स्त्री शिक्षणासाठी योजनांचा अभाव
   ड) असमान लिंग गुणोत्तर

   Which among the following factors most adversely affect women empowerment?
   a) Mind set of men and women.
   b) Lack of educational opportunities to women.
   c) Lack of educational schemes for women.
   d) Unequal gender ratio.

10. वेगवेगळ्या प्रकारचे अपंगत्व असलेल्या विद्यार्थ्यांच्या सर्वसमावेशक वर्गात अध्यापन परिणामकारक होण्यासाठी ——— वापर आवश्यक आहे.
   अ) बहुमाध्यमांचा
   ब) फळ्याचा
   क) टेपरेकॉर्डरचा
   ड) तक्त्याचा

   To make teaching effective in an inclusive classroom with children of different disabilities, the use of ________ is essential.
   a) multimedia
   b) black board
   c) tape recorder
   d) chart

11. फ्रॉईडच्या उपपत्तीत कोणती संकल्पना नाही?

अ) इद्‌म

ब) अहम

क) पराहम

ड) स्कीमा

Which is not a concept in Freud's theory?

a) Id

b) Ego

c) Super-ego

d) Schema

12. विसाव्या शतकाच्या सुरुवातीच्या वर्षांमध्ये सर्वप्रथम 'बुद्धिमापन कसोटी' विकसनाचे श्रेय ——— जाते.

अ) आल्फ्रेड बीनेकडे

ब) सर फ्रांसिस गाल्टनकडे

क) जे. एम. कॅटेलकडे

ड) थॉर्नडाईककडे

The credit of developing of 'Intelligence Test' for the first time in the early years of twentieth century goes to ________ .

a) Alfred Binet

b) Sir Francis Galton

c) J. M. Cattell

d) Thorndike

13. 'मर्मदृष्टी अध्ययनात' कोणता घटक सर्वांत महत्त्वाचा आहे?

अ) व्यक्तिमत्त्व

ब) अभिरुची

क) दृष्टिकोण

ड) बुद्धिमत्ता

Which factor is most important in 'Insightful Learning'?

a) Personality

b) Interest

c) Attitude

d) Intelligence

14. 'गरजांवर आधारित व्यक्तिमत्त्व' उपपत्तीची मांडणी ——— यांनी केली?

अ) रॉजर्स

ब) मॅस्लो

क) केली

ड) फ्रॉईड

'The Need based theory of Personality' is propounded by ________ .

a) Rogers

b) Maslow

c) Kelley

d) Freud

15. खालीलपैकी कोणती संरक्षण यंत्रणा नाही?

अ) आक्रमकता

ब) प्रतिपुरण

क) दिवास्वप्न

ड) निराशा

Which among the following is not a defence mechanism?

a) Aggression

b) Compensation

c) Day-dreaming

d) Frustration

16. खालीलपैकी कोणता समुहाचा प्रकार नाही?

अ) संघ
ब) क्लब
क) समाज
ड) बसस्थानकामधील लोक

Which among the following is not a type of group?

a) Team
b) Club
c) Society
d) People in bus-stand

17. ——— उपपत्तीमधील 'स्कीमा' ही ज्ञानरचनेसाठीची संकल्पना आहे.

अ) जॉन ड्युईच्या
ब) जीन पियाजेच्या
क) फ्रॉईडच्या
ड) ब्रुनरच्या

'Schema' is a concept in _________ theory for knowledge construction.

a) John Dewey's
b) Jean Piaget's
c) Freud's
d) Bruner's

18. ——— प्रतिमानाच्या पदबंधामध्ये होकारात्मक व नकारात्मक उदाहरणे दिलेली असतात.

अ) संकल्पना प्राप्ती
ब) पृच्छा प्रशिक्षण
क) प्रभुत्व अध्ययन
ड) शब्द साहचर्य

In the Syntax of _________ model Positive and Negative examples are given.

a) Concept Attainment
b) Inquiry Training
c) Mastery Learning
d) Verbal Association

19. जर एखाद्या विद्यार्थ्याला एकाग्रतेची समस्या असेल तर त्याला ——— गरज असते.

अ) शिक्षणाची
ब) मार्गदर्शनाची
क) समुपदेशनाची
ड) सहानुभूतीची

If a student has concentration problem, he needs _____________.

a) education
b) guidance
c) counselling
d) sympathy

20. योग्य शैक्षणिक अभ्यासक्रम निवडण्यासाठी विद्यार्थ्यांना ——— गरज असते.

अ) मार्गदर्शनाची
ब) मित्रांची
क) आर्थिक मदतीची
ड) राजकीय मदतीची

Students' need _________ to choose appropriate Educational Course.

a) guidance
b) friends
c) financial support
d) political support

21. मूल्यमापन प्रक्रियेचे अंतिम ध्येय '———' हे आहे.

अ) अध्यापनाची गुणवत्ता समजणे
ब) अध्ययनाची गुणवत्ता समजणे
क) विद्यार्थ्यांची कामगिरी समजणे
ड) अध्ययन-अध्यापन प्रक्रियेत सुधारणा करणे

The ultimate aim of evaluation process is to '______________'.

a) understand quality of teaching
b) understand quality of learning
c) understand performance of students
d) improve teaching-learning process

22. शिक्षकाच्या पाठाचे निरीक्षण पदनिश्चयन श्रेणीद्वारे करणे हे ——— उदाहरण आहे.

अ) मापनाचे
ब) मूल्यमापनाचे
क) मूल्यनिर्धारणाचे
ड) परीक्षणाचे

Observation of lesson of a teacher using rating scale is an example of __________.

a) measurement
b) evaluation
c) assessment
d) testing

23. शिक्षकांनी दिलेला अभिप्राय ——— प्रक्रियेत अंतर्भूत असतो.

अ) मापन
ब) मूल्यमापन
क) मूल्यनिर्धारण
ड) परीक्षा

The ____________ process involves value judgement given by the teacher.

a) measurement
b) evaluation
c) assessment
d) examination

24. अध्ययन अनुभूतींची पुनर्रचना आणि सुधारणा करण्यासाठी ——— मूल्यमापन उपयोगी आहे.

अ) साकारिक
ब) आकारिक
क) नैदानिक
ड) वस्तुनिष्ठ

The ____________ evaluation is useful for modifying and improving learning experience.

a) summative
b) formative
c) diagnostic
d) objective

25. वैशालीच्या नेतृत्वक्षमतेचा शोध घेण्यासाठी खालीलपैकी मूल्यमापनाचे कोणते तंत्र उपयुक्त ठरते?

अ) मुलाखत तंत्र
ब) आत्मनिवेदन तंत्र
क) आविष्कार तंत्र
ड) समाजमिती तंत्र

To find out Vaishali's leadership capacity, which of the following evaluation technique is useful ?

a) Interview technique
b) Self-Report technique
c) Projective technique
d) Sociometry technique

26. 'विद्यार्थी प्रकाशसंश्लेषण प्रक्रियेचे स्पष्टीकरण करतो', हे विधान ———— या शैक्षणिक उद्दिष्ट पातळीचे स्पष्टीकरण होय.

अ) ज्ञान | ब) आकलन
क) उपयोजन | ड) पृथक्करण

The statement 'Student explains the phenomenon of photosynthesis' is the specification of ____________ level of educational objective.

a) knowledge | b) comprehension
c) application | d) analysis

27. केंद्रीय प्रवृत्तीचे सर्वांत विश्वसनीय परिमाण ———— हे आहे.

अ) संचित मध्यमान | ब) मध्यांक
क) बहुलक | ड) मध्यमान

The most reliable measure of central tendency is ____________ .

a) cumulative mean | b) median
c) mode | d) mean

28. दिलेल्या श्रेणीचा बहुलक ——— आहे.

The mode of the given series is ____________ .

14, 10, 11, 13, 15, 11, 19, 16, 11, 10

a) 10 | b) 11
c) 13 | d) 15

29. मध्यगा हा ——— आहे.

अ) प्रथम चतुर्थक | ब) द्वितीय चतुर्थक
क) तृतीय चतुर्थक | ड) चतुर्थ चतुर्थक

Median is the ___________

a) First Quartile | b) Second Quartile
c) Third Quartile | d) Fourth Quartile

30. एका श्रेणीचे प्रमाण विचलन 10 आहे. जर श्रेणीच्या प्रत्येक प्राप्तांकात 3 मिळविले तर नवीन श्रेणीचे प्रमाण विचलन ——.

अ) 3 ने वाढेल. | ब) 3 ने कमी होईल.
क) बदलणार नाही. | ड) 2 ने कमी होईल.

The Standard Deviation of a series is 10. If 3 is added to each score of a series then the Standard Deviation of a new series will __________ .

a) increase by 3 | b) decrease by 3
c) not change | d) decrease by 2

31. 'शालेय आठवडी वेळापत्रक'-निर्मितीचे खालीलपैकी कोणते तत्त्व नाही ?

अ) विविध विषयांकरिताचा कालावधी
ब) लवचिकता
क) काठीण्य पातळीच्या आधारावर विषयाचा क्रम
ड) सर्व विषयांसाठी समान तासिका

Out of the following which is not the principle of 'School Weekly Time-Table' construction?

a) Duration for different subjects
b) Flexibility
c) Sequencing of subjects as per difficulty level
d) Equal numbers of periods for all subjects

32. राज्याच्या शैक्षणिक प्रगतीचा अहवाल तयार करण्याची जबाबदारी ——— असते.

अ) शिक्षण संचालकाची
ब) शिक्षणमंत्र्यांची
क) शिक्षणाधिकाऱ्यांची
ड) शिक्षण सचिवांची

__________ is responsible for preparing educational progress report of State.

a) Director of Education
b) Education minister
c) Education officer
d) Education secretary

33. वैज्ञानिक व्यवस्थापनाचा जनक ——— यांना मानतात.

अ) मॅक्स वेबर
ब) हेन्री फेयॉल
क) फ्रेडरिक टेलर
ड) पिटर ड्रॅकर

The Pioneer of Scientific Management is __________ .

a) Max Weber
b) Henri Fayol
c) Frederick Taylor
d) Peter Drucker

34. 'माध्यमिक शिक्षणाचे व्यवसायीकरण', ही एक प्रमुख शिफारस ——— यांनी दिली.

अ) हंटर आयोग 1882
ब) राष्ट्रीय ज्ञान आयोग 2005
क) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 1986
ड) कोठारी आयोग 1964

'Vocationalization of Secondary Education', is one of the major recommendations of __________ .

a) Hunter Commission 1882.
b) National Knowledge Commission 2005.
c) National Policy of Education 1986.
d) Kothari Commission 1964.

35. 'खडू-फळा मोहिमे'नुसार प्राथमिक शाळेत किमान ——— असावेत.

अ) एक शिक्षक
ब) दोन शिक्षक
क) मुख्याध्यापक
ड) तीन शिक्षक

Under 'Operation Black Board', a Primary school needs to have at least __________.

a) one teacher
b) two teachers
c) the Head Master
d) three teachers

36. अभ्यासक्रम विकसनासाठी दहा गाभा घटक ---------- मध्ये दिले आहेत.

अ) कोठारी आयोग 1964
ब) मुदलियार आयोग 1952
क) राष्ट्रीय ज्ञान आयोग 2005
ड) राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण 1986

Ten core elements for curriculum development are given in __________.

a) Kothari Commission 1964.
b) Mudliar Commission 1952.
c) National Knowledge Commission 2005.
d) National Policy of Education 1986.

37. 2009 च्या शिक्षणविषयक कायद्यामध्ये ---------- वयोगटाचा समावेश होतो.

Right to Education Act 2009 includes __________ age group.

a) 0-14
b) 6-14
c) 3-14
d) 5-14

38. भारतीय राज्यघटनेच्या कलम ——— नुसार "राज्याने समाजातील दुर्बल घटकांच्या शैक्षणिक आणि आर्थिक हितसंबंधांना विशेष दक्षतेने प्रोत्साहित केले पाहिजे".

अ) 45
ब) 48
क) 47
ड) 46

As per Article________ of the Indian Constitution, "The State shall promote with special care the educational and economic interests of the weaker sections".

a) 45
b) 48
c) 47
d) 46

39. राज्य शासन ---------- तयार करते.

अ) एन. सी. टी. ई. प्रमाणके
ब) नॅकची मार्गदर्शक तत्त्वे
क) माध्यमिक शाळा संहिता
ड) विद्यापीठ संहिता

The state Government prepares the __________.

a) NCTE norms
b) NAAC Guidelines
c) Secondary schools code
d) University code

40. शाळा संहितेत ——— या विषयांच्या नियम व अध्यादेशांची माहिती असते.

i) शालेय प्रशासन
ii) शालेय व्यवस्थापन
iii) शालेय अभ्यासक्रम
iv) अनुदानविषयक आर्थिक तरतुदी

अ) i, ii व iii
ब) i, ii व iv
क) ii, iii व iv
ड) i, iii व iv

School code includes information about rules and regulations of __________.

i) school administration
ii) school management
iii) school curriculum
iv) provision of grant in aid

a) i, ii and iii
b) i, ii and iv
c) ii, iii and iv
d) i, iii and iv

41. वर्गातील संगणकीकृत फलकास ——— फलक म्हणतात.

अ) पांढरा | ब) हिरवा
क) स्मार्ट | ड) काळा

The computerized board in the class-room is called _______ board.

a) White | b) Green
c) Smart | d) Black

42. एम. एस. एक्सेलचा वापर ——— केला जातो.

अ) संख्याशास्त्रीय आकडेमोडीसाठी | ब) शब्दांवरील प्रक्रियेसाठी
क) रंगकामासाठी | ड) संप्रेषणासाठी

M. S. Excel is used for __________ .

a) Statistical calculations | b) Word processing
c) Painting | d) Communication

43. ऑनलाईन मूल्यमापन ——— साहाय्याने परिणामकारक करता येते.

अ) निरीक्षण तंत्राच्या | ब) तोंडीपरीक्षांच्या
क) रुब्रिक्सच्या | ड) प्रयोगांच्या

On-line evaluation can be done effectively using _________ .

a) Observation technique | b) Oral tests
c) Rubrics | d) Experimentation

44. अर्काइव्ह, ग्राफिक, एफ्. टी. पी. हे —— आहेत.

अ) रिमोट लॉग | ब) ब्लॉग
क) वेब बेस्ड सर्विसेस | ड) ड्राईव्ह बेस्ड सर्विसेस

Archive, Graphic, FTP are _________.

a) Remote log | b) Blog
c) Web based services | d) Drive based services

45. एका वर्गातील विद्यार्थ्यांची सर्व माहिती संगणकामध्ये ठेवली व त्याची एक फाईल बनविली. तर अशा प्रकारच्या फाईलला—— म्हणतात.

अ) यादी | ब) पावरपॉईंट
क) डाटाबेस | ड) वर्ड

When all the information of students of a class is fed in the computer, and a file is prepared, it is called a _______ file.

a) List | b) Power-point
c) Data-base | d) Word

46. संशोधनासाठी सामग्रीचे संकलन ——— समोरासमोरील आंतरक्रियेतून केले जाते.

अ) अभिवृत्ती शलाकेद्वारे
ब) अभिरुची शोधिकेद्वारे
क) प्रश्नावलीद्वारे
ड) मुलाखतीद्वारे

Data is collected for research through face to face interaction by ----------.

a) Attitude scale
b) Interest inventory
c) Questionnaire
d) Interview

47. 'स्वातंत्र्योत्तर काळात भारतात घडून आलेल्या शैक्षणिक परिवर्तनाचा अभ्यास' हा ——— संशोधनाचा विषय आहे.

अ) ऐतिहासिक
ब) कृती
क) सर्वेक्षण
ड) प्रायोगिक

'A Study of Educational Changes After Independence in India'. This is a topic of ——— research.

a) Historical
b) Action
c) Survey
d) Experimental

48. ——— संशोधनाच्या निष्कर्षांचे सामान्यीकरण करता येत नाही.

अ) मूलभूत
ब) कृती
क) उपयोजित
ड) तुलनात्मक

The results of _________ research are not generalizable.

a) fundamental
b) action
c) applied
d) comparative

49. पुढीलपैकी कोणते संशोधनाचे वैशिष्ट्य नाही?

अ) पुनरावृत्ती
ब) व्यक्तिनिष्ठता
क) उपयोगिता
ड) सामान्यीकरण

Which of the following is not a characteristic of research?

a) Replicability
b) Subjectivity
c) Usability
d) Generalization

50. वर्णनात्मक संशोधनात ——— याचे वर्णन केलेले असते.

अ) 'काय होते'
ब) 'काय असेल'
क) 'काय असणे गरजेचे आहे'
ड) 'काय आहे'

Descriptive research describes _________.

a) 'What was'
b) 'What will be'
c) 'What needs to be'
d) 'What is'